Рафеев Д.Р., и.ф.н.
СамИСИ доценти

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИДА 2023 ЙИЛДА МАҲАЛЛАБАЙ ИШЛАШ ТИЗИМИДА АМАЛГА ОШИРИЛГАН ИШЛАР САМАРАДОРЛИГИ

Аннотация: *Мақолада маҳаллабай ишлаш тизими, камбағалликни қисқартириш бўйича ислоҳотларнинг бош мезони эканлиги, уни иқтисодий ҳолат сифатидаги тавсифи ва таҳлили ёритиб берилган*

Калит сўзлар: *Маҳаллабай ишлаш тизими, маҳалла, камбағаллик, хатлов, аҳолига бериладиган кўмак ва ёрдам, даромад, кредит, субсидия, ўсиш нуқталари (драйвер), ижара, ўқитиш, тадбиркорлик, ҳоким ёрдамчилари*

Rafeev D.R., i.f.n.
associate professor SamISI

EFFICIENCY OF WORKS IMPLEMENTED IN THE NEIGHBORHOOD WORK SYSTEM IN 2023 IN SAMARKAND REGION

Annotation: *The article describes the system for the work of mahallabay, the main criterion for reforms to reduce poverty, its description and analysis as an economic condition*

Key words: *mahallabay work system, mahalla, poverty, census, assistance and support to residents, income, credit, subsidy, points of growth (driver), rent, training, entrepreneurship, assistants to khokims*

Самарқанд вилояти маҳаллаларидаги ҳоким ёрдамчилари томонидан 2023 йил бошидан **783,3 мингта** (100%) хонадонлар хатловдан ўтказилиб, иқтисодий аҳволига кўра **3 та тоифага** ажратиб олинган.

биринчи тоифа – даромади кам, бироқ даромад топишга ҳаракат қилаётган хонадонлар **142 мингта** (16,4 фоиз);

иккинчи тоифа – доимий даромадга эга, қўшимча даромад топиш истагидаги хонадонлар **354 мингта** (46,1 фоиз);

учинчи тоифа – ижтимоий ҳимояга муҳтож, боқувчисини йўқотган, ногиронлиги бўлган хонадонлар **287 мингта** (37,5 фоиз).

Хатловда **1 126 та** маҳаллаларнинг **298 таси** чорвачилик ва паррандачилик, **331 таси** савдо ва хизмат, **264 таси** деҳқончилик ва иссиқхона, **123 таси** боғдорчилик, **34 таси** кичик ишлаб чиқариш, **10 таси** ҳунармандчилик ва **66 таси** бошқа йўналишларда маҳаллаларда аҳоли

даромадларини ошириш учун фойдаланаётган “Ўсиш нуқталари” ва тадбиркорлик фаолиятидаги ихтисослашувда эканлиги аниқланган.

2023 йилда вилоятда ҳоким ёрдамчилари билан биргаликда жами **423 587 нафар** аҳоли бандлиги таъминланган. Шундан, **225 879 нафар** аҳоли ўзини-ўзи банд қилиш орқали, **189 266 нафари** доимий ва мавсумий иш жойларига, **8 442 нафар** аҳолини ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жойлаштириш, **6 461 нафари** ҳунармандчилик ҳисобига (уста-шогирд билан бирга), **12 550 нафари** якка тартибдаги тадбиркор сифатида рўйхатдан ўтказиш ва **18 383 нафар** (“Темир дафтар”, “Аёллар дафтари” ва “Ёшлар дафтари”га киритилган ва бошқа) аҳолига ер майдони ажратиш орқали бандлиги таъминланган.

1 жадвал

2023 йил январь-декабрь ойида аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича ҳоким ёрдамчилари томонидан амалга оширилган ишлар тўғрисида

МАЪЛУМОТ

01.01.2024 й. ҳолатига

Т/р	Ҳудудлар	Даромадли меҳнат билан банд бўлганлар сони	Бандлиги таъминланганлар сони							Ижара асосида ер ажратиш ҳисобига банд бўлганлар
			жами	шундан			ЯТТ ташкил этиш хисобига	Ҳунармандчилик	
				доимий ва мавсумий иш жойларига	ҳақ тўланадиган жамоат ишларига	ўзини ўзи банд қилганлар			
Самарқанд в.		**460 981**	423 587	**189 266**	**8 442**	**225 879**	**12 550**	**6 461**	**18 383**
1	Самарқанд ш	60 031	57 118	24 786	1 312	31 020	2 332	581	
2	Тайлоқ т	28 976	27 354	9 796	377	17 181	564	411	647
3	Каттақўрғон ш	11 407	10 566	4 143	334	6 089	455	386	
4	Оқдарё т	27 279	25 386	9 239	767	15 380	842	161	890
5	Булунғур т	34 319	30 912	17 638	439	12 835	839	677	1 891
6	Жомбой т	22 228	20 699	12 031	200	8 468	505	458	566
7	Иштихон т	25 160	22 713	9 957	477	12 279	833	319	1 295
8	Каттақўрғон т	28 633	26 105	12 167	480	13 458	649	508	1 371
9	Қўшработ т	17 278	16 185	6 399	343	9 443	314	398	381
10	Нарпай т	29 700	26 344	11 455	599	14 290	677	585	2 094
11	Пайарик т	28 984	25 794	12 385	455	12 954	757	200	2 233
12	Пастдарғом т	39 973	36 790	17 501	964	18 325	677	50	2 456
13	Пахтачи т	25 872	23 537	9 678	558	13 301	636	444	1 255
14	Самарқанд т	27 966	25 987	11 005	401	14 581	1 031	443	505
15	Нуробод т	15 595	14 747	6 049	383	8 315	388	141	319
16	Ургут т	37 580	33 350	15 037	353	17 960	1 051	699	2 480

Ишсиз, кам таъминланган ва камбағал оила аъзолари бўлган қишлоқ аҳолисини қўллаб-қувватлаш, тадбиркорлик ва ўзини ўзи банд қилиш фаолиятини бошлашига кўмак бериш мақсадида **Аҳолини тадбиркорликка жалб қилиш жамғармаси** маблағлари ҳисобидан **2023 йилда** **6 695 нафар фуқароларга** **30,1 млрд.сўм** субсидия маблағлари ажратилган.

Оилавий тадбиркорлик дастурлари доирасида имтиёзли кредитлар аҳолининг маҳаллалар ўсиш нуқталари (драйвер) асосида даромадларини оширишда муҳим омил ҳисобланади. Шу мақсадда **2023 йилда** **51,2 мингдан ортиқ** жисмоний ва юридик шахсларга **902 млрд.сўм** имтиёзли кредитлар ажратилган бўлиб, ушбу молиявий манбалар маҳаллаларда ишсизлар, ёшлар ва хотин қизларнинг кичик ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш лойиҳалари бўйича тадбиркорлик фаолиятини амалга оширишда кўмак бўлмоқда.

Вилоятда ҳоким ёрдамчиларнинг тавсияси асосида ўқиш истагини билдирган **28 024 нафар** фуқаролар касб-ҳунарга ўқитилган.

Ҳоким ёрдамчиларнинг кўмаги билан **12 055 та** ЯТТ ва **7 570 та** юридик, жами **19 625 та** тадбиркорлик субъектлари ташкил қилинди.

2 жадвал

2023 йил январь-декабрь ойида аҳолини тадбиркорликка жалб қилиш, бандлигини таъминлаш ва ўқитиш учун ажратилган кредит ва субсидиялар тўғрисида МАЪЛУМОТ

01.01.2024 й. ҳолатига

Т/р	Ҳудудлар	Оилавий тадбиркорликни ривожлантириш дастурлари доирасида ажратилган кредит		Ажратилган субсидиялар		Касб-ҳунар ва тадбиркорликка ўқитилганлар сони	Ташкил этилган янги тадбиркорлик субъектлари сони		
							Жами	шундан	
		сони	суммаси, млрд сўм	сони	суммаси, млн сўм			ЯТТ	Юридик
Самарқанд в.		**51250**	**992**	**6695**	**30115**	**27794**	**19625**	**12055**	**7570**
1	Самарқанд ш.	4 020	57	357	1 507	5 538	4 034	2 252	1 782
2	Тайлоқ т.	1 806	38	398	1 778	1 557	853	478	375
3	Каттақўрғон ш.	2 060	37	410	1 814	988	707	445	262
4	Оқдарё т.	4 424	66	280	1 472	1 212	1 215	833	382
5	Булунғур т.	3 145	63	360	1 724	2 317	1 296	826	470
6	Жомбой т.	2 335	42	598	2 385	2 074	771	464	307
7	Иштихон т.	3 505	89	195	1 017	1 404	1 211	826	385
8	Каттақўрғон	3 299	76	415	1 731	947	1 003	622	381

	т.								
9	Қўшработ т.	2 725	58	685	2 838	1 280	505	299	206
10	Нарпай т.	4 054	72	478	2 333	1 322	917	674	243
11	Пайариқ т.	3 492	75	435	2 006	1 538	1 173	755	418
12	Пастдарғом т.	4 314	87	480	1 926	1 690	1 297	653	644
13	Пахтачи т.	2 878	56	489	2 569	1 410	883	612	271
14	Самарқанд т.	2 178	36	298	1 279	1 728	1 534	894	640
15	Нуробод т.	2 295	49	423	2 020	796	670	385	285
16	Ургут т.	4 720	91	394	1 717	1 993	1 556	1 037	519

Вилоятдаги ҳоким ёрдамчилари томонидан “Онлайн маҳалла” платформасида **5 441 та** микролойихалар ишга туширилиши натижасида лойиха қиймати **1 270 млрд.сўм** (ўз маблағи хисобидан **925,7 млрд.сўм,** банк кредити **331,7 млрд.сўм**) маблағ ўзлаштирилиб, **23 507 нафар** ишсиз фуқаролар бандлиги таъминланди.

3 жадвал

Самарқанд вилояти бўйича ҳоким ёрдамчилари томонидан амалга оширилаётган микролойиҳалар тўғрисида
МАЪЛУМОТ

01.01.2024 ҳолатига *млн.сўмда*

№	Ҳудуд	маҳаллалар сони	Ўртача маҳалладаги лойиҳалар сони	Амалга оширилиши режалаштирилган			Амалга оширилган		
				лойиҳа сони	лойиҳа қиймати млн.сўм	яратиладиган иш ўрни	лойиҳа сони	лойиҳа қиймати млн.сўм	яратилган жами иш ўрни (амалда)
	Самарқанд в.	1 126	340	6 734	1 356 348	23 583	5 441	1 270 886	23 507
1	Каттақўрғон ш.	36	5	241	24 409	664	195	24 279	661
2	Нуробод т.	39	5	223	31 714	775	180	30 947	773
3	Жомбой т.	38	5	243	38 173	837	196	36 808	834
4	Оқдарё т.	35	4	153	9 718	319	124	9 673	318
5	Нарпай т.	57	5	342	60 848	2 275	276	62 036	2 268
6	Тайлоқ т.	50	5	339	49 013	1 112	274	48 955	1 108
7	Қўшработ т.	45	5	264	76 316	723	213	56 264	721
8	Булунғур т.	55	7	498	64 844	2 154	402	79 939	2 147
9	Пайариқ т.	65	5	427	154 375	1 354	345	133 107	1 350
10	Иштихон т.	62	7	516	106 584	1 213	417	79 136	1 209

11	Пахтачи т.	59	7	476	55 049	960	385	39 745	957
12	Каттақўрғон т.	69	5	428	117 268	2 114	346	117 364	2 107
13	Пастдарғом т.	107	3	423	64 508	1 055	342	65 277	1 052
14	Ургут т.	120	3	436	92 364	2 798	352	93 376	2 789
15	Самарқанд т.	74	6	548	50 547	1 177	443	55 523	1 173
16	Самарқанд ш.	215	4	1 177	360 620	4 053	951	338 457	4 040

2023 йилда вилоятдаги ихтисослашган маҳаллаларга яқин ҳудудларда **44 та микромарказлар** ташкил этилиб, **507 та** янги иш ўринлари яратилган.

2024 йилда вилоятда ушбу йўналишлар бўйича қуйидаги вазифаларни бажариш тавсия этилади.

1. Вилоятда **30 000 нафар** аҳолини, айниқса ёшлар ва хотин-қизларни касб-ҳунар ва тадбиркорликка ўқитиш, уларни бандлигини таъминлаш.
2. Оилавий тадбиркорликни ривожлантириш дастурлари доирасида аҳолига тадбиркорлик қилиш мақсадида 2024 йилда **1 185 млрд.сўм** кредит ажратиш.
3. Маҳаллаларда “драйвер” йўналишларда ҳоким ёрдамчилари томонидан **4,6 мингта** лойиҳаларни амалга ошириш ҳамда **22 минг** аҳолининг бандлиги таъминлаш.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январда имзоланган "2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60 сонли Фармони. Ўзбекистон Республикаси Қонунчилик маълумотлар миллий базаси https://lex.uz/uz/docs/5841063
2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 15.03.2024 йилдаги 137-сон қарор “Маҳаллабай ишлашга масъул бўлган шахслар фаолиятини ва ҳамкорлигини самарали таъминлаш ҳамда «Маҳалла еттилиги» фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”
3. Маҳаллабай ишлаш ва тадбиркорликни ривожлантириш агентлиги Самарқанд вилояти худудий бошқармаси маълумотлари.